

‘Ook Duitsers zijn nu onze b

Over euthanasie zijn ze het niet eens. Maar verder kunnen Duitsland en Nederland het zo goed met elkaar vinden, dat ze hun ambassades willen delen. Een gesprek met de wederzijdse ambassadeurs.

Door onze correspondent

MICHÈLE DE WAARD

BERLIJN, 18 MEI. Een conflict tussen Duitsland en Nederland? Nee. De Duitse ambassadeur Eberhard von Puttkamer kijkt ongelovig. Euthanasie is een probleem dat Duitsers onmogelijk zo kunnen oplossen als de Nederlanders, dat is waar. „Bij ons werkt dat niet – het heeft te maken met ons verleden en andere gevoeligheden”, zegt Von Puttkamer. Maar verder geen kwaad woord over de verhouding met Nederland.

„De betrekkingen zijn uitstekend”, zegt ook Nikolaos (Koos) van Dam, de Nederlandse ambassadeur in Berlijn. Neem alleen al de golf aan Duitse reacties op de ramp in Enschede een jaar geleden. Er werd meteen geld ingezameld. Van Dam: „Nederlanders dachten altijd dat alleen Amerikanen, Britten en Fransen onze bondgenoten waren. De Duitsers horen daar nu ook bij.”

De beide ambassadeurs zitten tegenover elkaar in de Nederlandse residentie in de Duitse hoofdstad, in Dahlem – het Wassenaar van Berlijn. Van Dam (56), van huis uit Midden-Oostenspecialist, is sinds twee jaar ambassadeur in Berlijn. Von Puttkamer (65), die van 1988 tot 1991 al eens tweede man was op de Duitse ambassade in Den Haag, heeft twee ambtsperiodes in Nederland achter de rug en neemt bijna afscheid.

De tijd van wederzijds wantrouwen is voorbij, vinden beiden. Op het feest op de Duitse ambassade in Den Haag naar aanleiding van de hereniging in 1990, was er niet eens een vertegenwoordiger van de Nederlandse regering, herinnert Von Puttkamer zich. „Er was een voelbaar vooroordeel tegenover Duitsland.” Wat zou Duitsland doen? Was het werkelijk te vertrouwen of diende het nazisme zich weer aan? Het was de tijd dat in Duitsland asielzoekershuizen in brand werden gestoken. ‘Solingen’ en ‘Hoyerswerda’ stonden synoniem voor xenofobie en lokten in Nederland felle reacties uit (‘Ik ben woedend’). Dat er ook in Duitsland zelf veel werd geprotes-

Nikolaos van Dam

Eberhard von Puttkamer

teerd, viel maar weinigen op.

Ruim elf jaar na de hereniging is het beeld van de lelijke Duitser verbleekt. Driekwart van de jongeren vindt de Duitsers sympathiek, blijkt uit recent onderzoek van de Universiteit van Groningen. Van Dam: „Duitsland is een betrouwbare partner geworden.”

Nederland en Duitsland kunnen het zo goed met elkaar vinden, dat eerder dit jaar is besloten in een aantal landen ambassades of consulaten te delen. In Pakistan wordt een deel van het Nederlandse consulaat in Karachi samengevoegd met het Duitse consulaat. In Azerbajdzjan werkt een Nederlandse diplomate al in het kantoor van de Duitse ambassade en in Abuja en Dar es Salaam bouwen Nederland en Duitsland samen een nieuw diplomatiek onderkomen.

Van Dam sluit zelfs niet uit dat Nederland en Duitsland in de toekomst ook ambassadeurs delen. „Wij hebben het volste vertrou-

wen dat een Duitser ook het Nederlandse belang in het oog houdt en omgekeerd. De samenwerking komt uit het hart, volkomen spontaan. Het is prachtig dat dat nu kan, al zijn we soms nog zo verschillend.”

Groot zijn de verschillen in een aantal delicate kwesties. Aanvankelijk waren het Nederlandse abortusklinieken, later coffeshops, nu is het de euthanasiewet, die in Duitsland het nodige stof doet opwaaien. Von Puttkamer: „Met gedogen kunnen wij Duitsers moeilijk uit de voeten. Bij ons zijn zaken als euthanasie en drugs verboden. Dan kun je op een ander moment niet doen alsof het wel mag. Dat is voor ons gevoel niet verstandig.”

„Tegelijkertijd zijn de Duitsers nieuwsgierig naar de manier waarop Nederland dingen voor elkaar krijgt”, onderbreekt Van Dam hem. Of het nu gaat om het poldermodel, het betaalbaar maken van

het sociale stelsel of het homohuwelijk – de nieuwsgierigheid naar de kleine buur groeit.

Von Puttkamer knikt instemmend. Hoe scherp de Duitse kritiek op het Nederlandse drugsbeleid ook mag zijn, handenvol Duitse delegaties zijn naar Nederland gegaan om te zien hoe het coffeshop-model in de praktijk werkt. Overigens leidt dit niet altijd tot meer begrip. Von Puttkamer: „De Duitsers begrijpen het niet helemaal. Tegelijkertijd bewonderen ze de Nederlandse moed waarmee problemen worden aangepakt en de open manier waarop erover gepraat wordt. Heimelijk wensen we dit ook te kunnen. We zijn alleen een beetje gefrustreerd en kunnen met gevoelige kwesties moeilijk omgaan. Maar we willen het wel.”

„De dialoog over euthanasie is in Duitsland in ieder geval geopend, ondanks de kritiek op het Nederlandse beleid”, meent Van Dam. „Vroeger was er geen dis-

ondgenoten'

ammer (Foto's Thomas Meyer/Ostkreuz)

cussie over dit thema mogelijk gezien het naziverleden. Nu wordt er tenminste over gepraat. Er gaan ook steeds meer stemmen op om niet meer alles door de bril van het verleden te zien. Politici voelen niets voor verandering, maar zeventig procent van de bevolking is minder afwijzend over euthanasie."

Het euthanasiedebat maakt ook duidelijk dat de rol van de ambassadeur is veranderd. Van Dam: „Vroeger was de diplomaat een boodschapper tussen regeringen. Nu trek ik steeds vaker het land in om Nederland uit te leggen aan de burgers. Public relations wordt steeds belangrijker."

„Naarmate Europa integreert, wordt de rol van ambassadeurs groter", zegt Von Puttkamer. „We moeten steeds vaker samen oplossingen vinden. Maar hoe beter je de ander leert kennen, des te groter blijken soms de verschillen."

Aan het eind van zijn ambtspe-

riode is Von Puttkamer opgelucht dat Nederland en Duitsland nu als normale partners kunnen samenwerken aan de toekomst van Europa. „Duitsland kan het niet alleen. Joschka Fischer [Buitenlandse Zaken] heeft met zijn pleidooi voor een federaal Europa een steen in de vijver gegooid. Daarna hebben president Rau en kanselier Schröder hun visie gegeven. Wij verwachten ook van Den Haag voorstellen over de toekomst van Europa."

Of Nederland nog bang is voor het grote Duitsland? „Absoluut niet", zegt Van Dam. „De normalisering in de betrekkingen schrijdt voort. Maar dat Duitsland een prominente rol speelt bij de Europese eenwording, is duidelijk en noodzakelijk. Ook de Duitse bemoeienis om Rusland in te binden garandeert stabiliteit in Europa. En Berlijn is een unieke plaats waar iets samengroeit, dat niet samen was."